

Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

Aanbevelingen

Vaccinbeheer consultatiebureau voor de organisator

Versie 13 maart 2025

INHOUD

Kwaliteitsvol Vaccinbeheer	3
Type koelkast	3
Installatie, plaatsing en inhoud koelkast.....	4
Installatie	4
Plaatsing koelkast	4
Inhoud Koelkast	5
Onderhoud koelkast.....	6
Poetsen Koelkast	6
Herstel of vervanging	6
Afspraken gebouw	7
Levering vaccins	7
Elektriciteit: stroomonderbreking	7
Gedeelde lokalen	8
Sluiten van het consultatiebureau	8
Vragen?	8

KWALITEITSVOL VACCINBEHEER

Vaccins zijn thermolabele, biologische producten, geproduceerd via ingewikkelde farmaceutische processen. Ze moeten bewaard worden tussen **de 2 en 8 graden Celsius**.

Eens een vaccin zijn werkzaamheid verloren heeft, kan die niet herwonnen worden door het vaccin terug op de juiste temperatuur te brengen. **Bewaring van vaccins in niet-optimale omstandigheden kan leiden tot verlies van de werkzaamheid van het vaccin, met verminderde of mislukte immunisatie van het gevaccineerde kind tot gevolg.**

In geval van een koudeketenbreuk, kan het advies zijn om de vaccinvoorraad te vernietigen. Het vervangen van de vaccinvoorraad betekent een groot financieel verlies.

TYPE KOELKAST

Voor de organisator:

- Zorg voor een **medische koelkast** voor vaccinopslag:
  - De temperatuur kan tussen nauwe grenzen ingesteld worden. De temperatuur moet ingesteld worden **tussen 4 en 6°C** of met een setpoint van 5°C.
  - **Zonder** vriesvak (vaccins kunnen niet tegen bevriezing).
  - Met **automatische ontdooiing en geventileerde/dynamische koeling** (dankzij dit koelsysteem zijn de temperatuurschommelingen gering).
  - Met een stevig **slot** met 2 sleutels of digitaal/magneetvergrendeling.
  - Met een volle deur (dus geen glazen deur)¹.
  - Met minstens 4 in de hoogte verstelbare **draagroosters**.
  - Bewaar de handleiding (of een kopie van de handleiding) van de medische koelkast op het consultatiebureau.

! Let op: geen koelkast voor huishoudelijk gebruik (medische koelkast **zonder** groentelade en **zonder** opslagvakken in de deur).

- Stem de grootte van de koelkast af op het aantal zittingsuren van het consultatiebureau.

---

¹ Heb je momenteel een medische koelkast met een glazen deur? Deze moet je niet meteen vervangen. Koop je een nieuwe koelkast, kies dan voor een model met volle deur. Studies tonen aan dat de temperatuur in medische koelkasten met glazen deur sneller stijgt bij een stroomonderbreking. Bovendien zijn vaccins lichtgevoelig.

- Voor een groot consultatiebureau kan een **tweede** koelkast aangewezen zijn.
- Bij twijfel, contacteer accounts.artsen.cbmanagement@opgroeien.be.

Voor de verpleegkundige:

- Voorzie **een isomo koelbox** (te bestellen via SSP-call) op elk consultatiebureau om vaccins uitzonderlijk in te kunnen bewaren tijdens een zitting of vervoer.
- Er mogen geen koelementen gebruikt worden wegens het risico op bevriezing van de vaccins.

INSTALLATIE, PLAATSING EN INHOUD KOELKAST

INSTALLATIE

Voor de organisator:

- Gebruik een **apart stopcontact** voor de vaccinkoelkast, dat niet gebruikt wordt voor andere doeleinden (zoals stofzuigen).
- Beveilig het stopcontact van de koelkast met **beveiligingstape** tegen het accidenteel uittrekken van de stekker.
- Gebruik nooit een verdeelstekker. Het risico is hierbij groter dat de stroom accidenteel wordt uitgeschakeld.
- Zorg bij voorkeur voor een aparte kring in de zekering van de vaccinkoelkast.
- Kleef een waarschuwing op de zekeringenkast tegen het accidenteel uitzetten van de stroom.²
- Kleef een waarschuwing op de koelkast met de melding dat het om een vaccinkoelkast gaat.

Voor de verpleegkundige:

- De verpleegkundige hangt een FIFO-sticker op de koelkast (te bestellen via SSP-call).

PLAATSING KOELKAST

Voor de organisator:

- Plaats de koelkast:

---

² Bijvoorbeeld: een sticker/geplastificeerd papier met een waarschuwing.

- Niet in de buurt van een warmtebron (zoals een verwarming).
  - Zorg ervoor dat de koelkast niet blootgesteld wordt aan direct zonlicht.
  - Niet voor het raam.
  - Niet in een kast zonder ventilatierooster. Type vaccinkoelkast moet geschikt zijn om in een kast te plaatsen (inbouwtoestel).
  - Op een afstand van minstens 10 cm van de muur.
- Hou de kamertemperatuur steeds tussen 15 en 25°C.
  - Verplaats als organisator nooit de koelkast zonder aanwezigheid van de verpleegkundige of zorg dat je hierover afspraken maakt met de verpleegkundige.

Voor de verpleegkundige:

- Sluit de koelkast af na elke zitting.

INHOUD KOELKAST

De inhoud van de koelkast is de verantwoordelijkheid van de verpleegkundige en de arts.

Voor de verpleegkundige en de arts:

- Beheer de inhoud van de koelkast:
  - Monitoring temperatuur met temperatuurlogger van Kind en Gezin.
    - ▶ Is de temperatuurlogger stuk? Maak een SSP call aan.
  - In de koelkast mogen enkel vaccins (beschikbaar gesteld door Opgroeien) en adrenaline liggen. Bewaar nooit vaccins die ouders meebrengen in de koelkast.
  - De vaccins worden volgens het FIFO-principe in het midden van de koelkast gesorteerd, niet tegen de wanden.
  - De roosters mogen niet afgedekt worden met een plaat of karton.
  - De koelkast mag niet overvol gevuld worden.
  - Frequent openen van de koelkast veroorzaakt temperatuurschommelingen. Hou dit beperkt en kortdurend.

ONDERHOUD KOELKAST

POETSEN KOELKAST

Organisator (vrijwilliger/medewerker) poetst de koelkast steeds in aanwezigheid van een verpleegkundige. Maak afspraken met vrijwilligers/medewerkers van de organisator over het onderhoud van de koelkast.

Voor de organisator:

- Poets de koelkast bij bevuling onmiddellijk.
- Poets de handgreep van de koelkast wekelijks.
- Poets de buiten- en binnenkant (verschillende compartimenten) van de koelkast periodiek, om de 6 maanden tot 1 jaar.
- In geval van ijsvorming aan de achterwand, moet de koelkast zeker gepoetst worden en moet een techniker langskomen (zie brochure 'Aanbevelingen vaccinbeheer').
- Zet de koelkast even uit om te poetsen (stekker uit stopcontact). De vaccins worden tijdelijk bewaard in de koelbox door de verpleegkundige. Zorg ervoor dat dit niet lang duurt. Zo kan de koelkast zo snel mogelijk terug aangezet worden, kan de temperatuur door de verpleegkundige bekeken worden en kunnen de vaccins er zo snel mogelijk terug in gelegd worden.
- Reinig de binnenruimte, draagroosters en buitenwanden met lauwwarm water en reinigingsmiddelen op basis van ethylalcohol of huishoudreinigingsmiddelen op waterbasis.
- Let erop dat er geen water in de elektrische delen of het ventilatierooster dringt.
- Maak de warmtewisselaar (het metalen rooster aan de achterkant van de koelkast) stofvrij.
- Beschadig bij het reinigen het typeplaatje aan de binnenkant van de koelkast niet, dit is belangrijk voor de techniker.

Meer informatie: zie brochure '[Hygiënerichtlijnen voor consultatiebureaus](#)'.

HERSTEL OF VERVANGING

Voor de organisator:

- Vervang de koelkast na 10 jaar.
- Maak goede afspraken over levering nieuwe koelkast, zodat je tijdig een nieuwe koelkast hebt wanneer nodig. Zorg dat je weet wie de koelkast snel kan vervangen bij een defect.
- Als een verpleegkundige een probleem met de koelkast (zoals ijsvorming in de koelkast, een deur die niet goed sluit, onstabiele temperatuur ...) meldt, is het van groot belang om meteen actie te ondernemen. Bijvoorbeeld:

- Een techniker laten komen voor herstel
- Vervangen koelkast
- Wacht bij een nieuwe koelkast even³ om deze in het stopcontact te steken. Wacht om de oude koelkast (indien er nog vaccins in bewaard worden) te verwijderen tot de temperatuur in de nieuwe koelkast stabiel is. De verpleegkundige monitort deze temperatuur. Bespreek dit met verpleegkundige.

Voor de verpleegkundige:

- Als een koelkast niet naar behoren werkt of onstabiel is qua temperatuur:
  - Verplaatst de verpleegkundige de vaccins naar een stabiele koelkast.
  - Meldt het lokaal team het probleem aan de organisator en vraagt snelle opvolging.
- In geval van een nieuwe koelkast: wacht op een stabiele temperatuur voor je vaccins in de koelkast steekt.

AFSPRAKEN GEBOUW

LEVERING VACCINS

Vaccins worden geleverd tijdens een zitting. De koudeketen mag niet doorbroken worden, dus moeten de vaccins onmiddellijk in de koelkast geplaatst worden. De verpleegkundige neemt de vaccins aan van de chauffeur en plaatst deze meteen in de koelkast. Zij mogen hier tijdens de zitting voor gestoord worden. De verpleegkundige kan de vaccins na de zitting sorteren.

Voor de organisator:

- Informeer de vrijwilligers dat enkel de verpleegkundige de levering van vaccins in ontvangst mag nemen. De verpleegkundige mag hiervoor gestoord worden tijdens de zitting.

ELEKTRICITEIT: STROOMONDERBREKING

In geval van een stroomonderbreking, moet - afhankelijk van de duurtijd ervan - de deur van de koelkast gesloten blijven of moeten de vaccins tijdelijk verplaatst worden.

Als er een geplande stroomonderbreking zal plaatsvinden, bijvoorbeeld door werken, laat dit dan meteen weten aan de verpleegkundige van het consultatiebureau. Indien je niet weet wie de vaste verpleegkundige is, contacteer de Kind en Gezin-lijn op 078 150 100.

---

³ Kijk na in de handleiding van de geleverde vaccinkoelkast hoe lang je moet wachten voor je deze in het stopcontact mag steken.

Als je een ongeplande stroomonderbreking vaststelt, denk dan aan de vaccinkoelkast en geef zo snel mogelijk een seintje aan de verpleegkundige of aan de Kind en Gezin-lijn.

GEDEELDE LOKALEN

In geval van gedeelde lokalen met partners, is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken.

Voor de organisator:

- Zorg ervoor dat elke andere gebruiker van de lokalen/poetshulp/... op de hoogte is van de aanwezigheid van een vaccinkoelkast en het belang van het behouden van de koudeketen.
- Geef aan dat de stekker van de vaccinkoelkast niet uitgetrokken mag worden.
- Informeer de andere gebruikers van het gebouw over de levering van vaccins en geeft aan dat enkel de verpleegkundige vaccins in ontvangst mag nemen.

SLUITEN VAN HET CONSULTATIEBUREAU

Voor de verpleegkundige:

- Kijk bij het sluiten van het consultatiebureau na of de koelkast goed gesloten is.
- Zorgt ervoor dat de koelkast steeds op slot is na de zitting.

VRAGEN?

Voor de organisator:

- Heb je vragen? Neem contact op met klantenbeheer via consultatiebureaus@opgroeien.be

Voor de verpleegkundige:

- Heb je vragen? Bekijk [Intranet kenniscentrum: vaccinbeheer](#).